ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2018:06
ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1

Fiberkabel mellan Järna och Tumba

Grödinge, Sorunda och Överjärna socknar
i Botkyrka och Södertälje kommuner,
Södermanland

Annica Ramström

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2018:06
ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 1

Fiberkabel mellan Järna och Tumba

Grödinge, Sorunda och Överjärna socknar
i Botkyrka och Södertälje kommuner,
Södermanland

Annica Ramström

Lst dnr 431-44749-2017

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

Översiktskarta över Stockholms län med platsen för utredningen markerad med en röd oval.

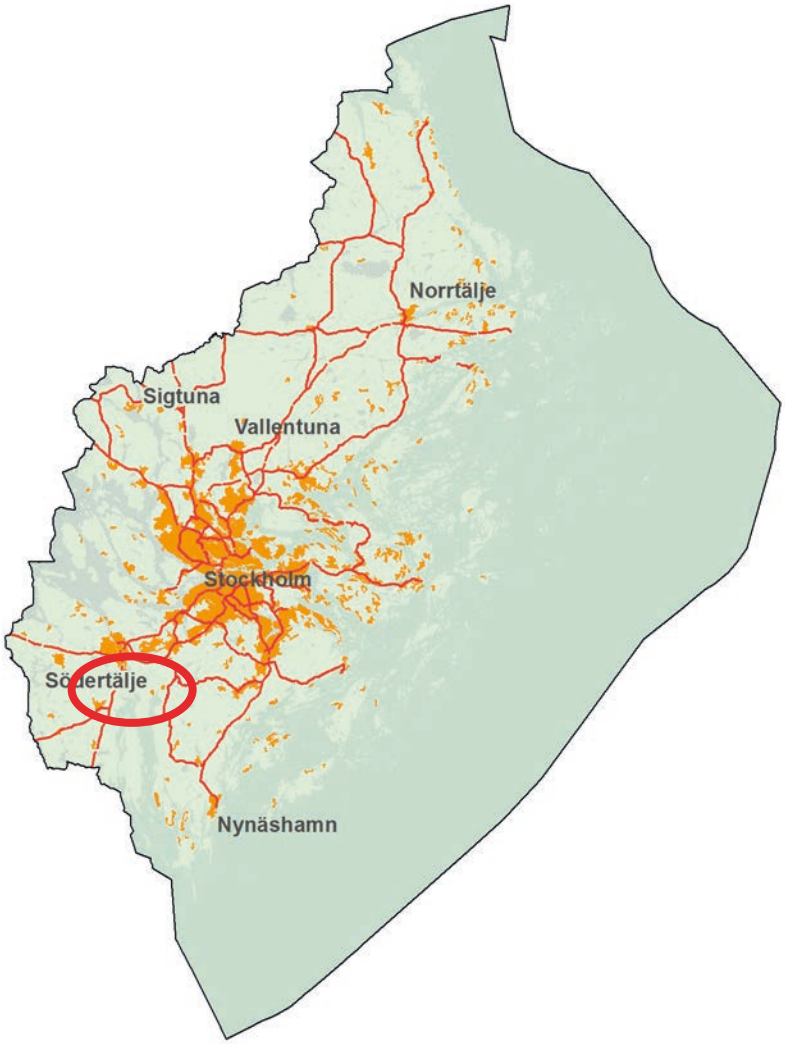

© 2018 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2018:06
Författare Annica Ramström
Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse
Omslagsfoto Kaggfjärden sedd från Söderängskärr i Sorunda.
Foto Om inte annat anges är fotografierna tagna av Arkeologgruppen AB.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_170001

Innehållsförteckning

Sammanfattning 6
Inledning 6
Bakgrund och kulturmiljö 6
Syfte 7
Metod 7
- Kart- och arkivstudier 7
- Fältinventering 8

Resultat 9
- Område 1, Vårsta 10
- Område 2, Iselsta – Stora Uringe 12
- Område 3, Fullbro malm 19
- Område 4, Näslandet 22
- Område 5 26

Referenser 28
Tekniska och administrativa uppgiter 29

Figur 1. Översiktskarta med utredningsområdet markerat med svart. Skala 1:250 000.

Figur 2 (till höger). Översiktskarta över Grödinge, Sorunda och Överjärna socknar med hela fiberkorridoren. De områden där kabeln ska grävas ner är markerade med svart och utgör utredningens fem delområden. Skala 1:75 000.

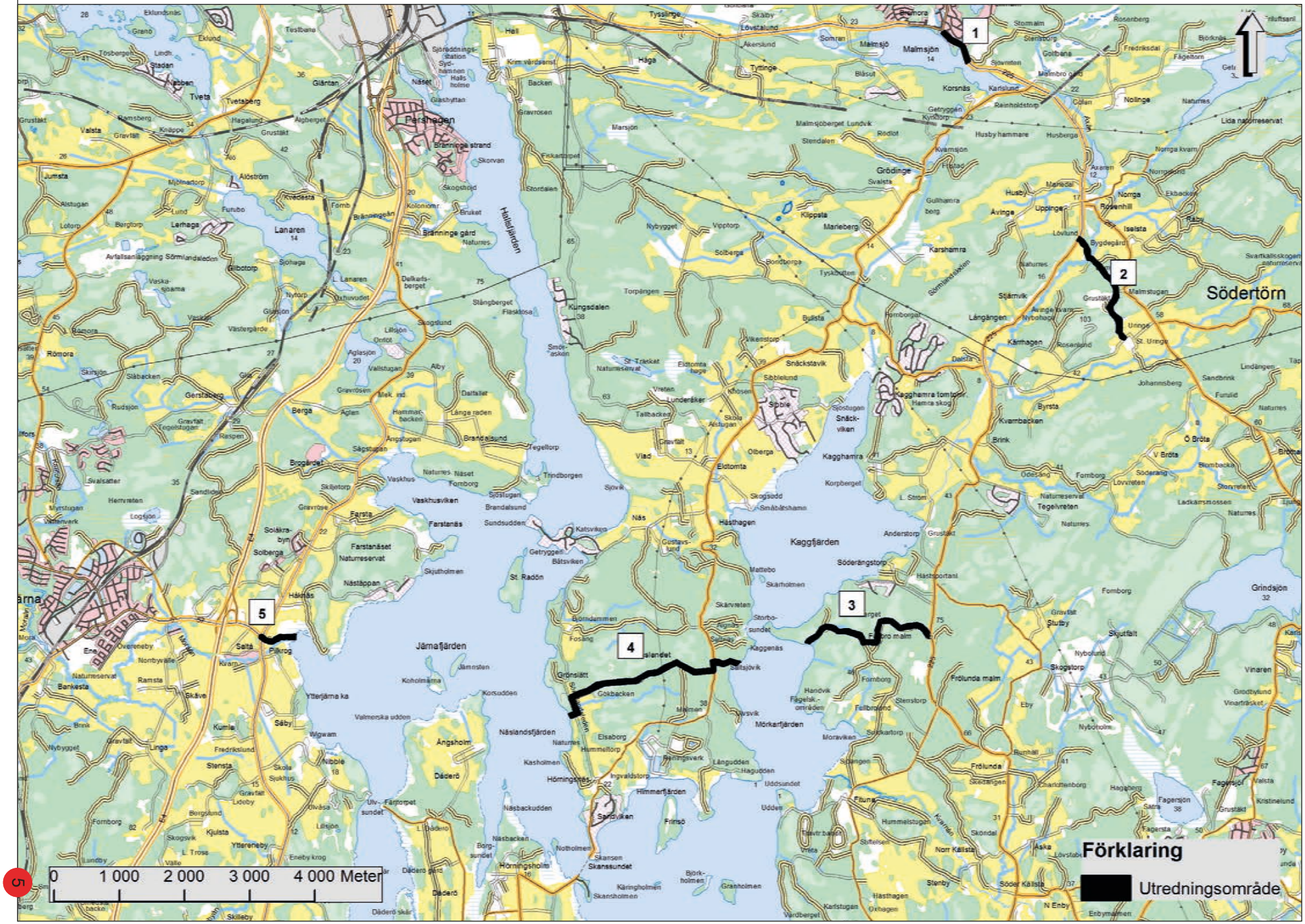
1
2
3
4
5
Södertörn
Kaggfjärden
Jämajärden
Mörkarfjärden
Näslandsfjärden
Hallsfjärden
Malmsjön
Lanaren
Pershagen
Förklaring
Utredningsområde
0 1 000 2 000 3 000 4 000 Meter

Sammanfattning

Inför nedläggande av fiberkabel mellan Tumba och Järna har Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk utredning etapp 1 på fem platser där kabeln ska grävas ner istället för att löpa i befintliga rör. Utredningen genomfördes i december 2017 och i början av januari 2018.

Utredningsområdet, där kabel behöver grävas ner, bestod av en sträcka på cirka 9 kilometer med en korridor om 60 meter. Den arkeologiska utredningen etapp 1 har innefattat kart- och arkivstudier samt fältinventering. Vid fältinventeringen registrerades 17 objekt varav 4 utgjorde fornlämning, 5 möjliga fornlämningar och 6 övriga kulturhistoriska lämningar. Två lämningar kunde inte återfinnas. Av de 17 objekten var 7 registrerade sedan tidigare i fornminnesregistret FMIS. Det rörde sig om fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar.

Inledning

I december 2017 och januari 2018 genomförde Annica Ramström och Karin Sundberg vid Arkeologgruppen AB en arkeologisk utredning etapp 1 inför nedläggande av fiberkabel mellan Tumba och Järna. Beslutande i ärendet var Länsstyrelsen i Stockholms län och kostnadsansvarig var SWECO.

Den aktuella fiberkabeln kommer huvudsakligen att förläggas i befintliga rör, men på en sträcka om totalt cirka 9 kilometer fördelad på fem olika platser kommer fibern att behöva grävas ned (se figur 1 och 2). Utredningskorridoren uppgår till en bredd av 60 meter inom vilken kabeln ska placeras. Bredden är satt för att i möjligaste mån undvika att beröra fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar vid arbetet.

Inom område 4 finns ett parti som inte är inventerat i fält. Anledningen var att det rörde sig om privat tomtmark, vilken var inhägnad och bevakades av lösgående hundar samt ett vaktbolag.

Bakgrund och kulturmiljö

Utredningsområdet går genom de tre socknarna Grödinge, Sorunda och Järna. Socknar är rika på fornlämningar från samtliga tidsperioder och fornlämningskategorier. Landskapet är varierande med allt från Mälardalens karaktäristiska sprickdalslandskap till skogsklädda höjder med hällmarker. Delar av sockarna är vattenbundna med vikar som går in från Östersjön och farleden in mot Södertälje kanal. I dessa partier minner landskapet närmast om skärgårdsmiljöer. I socknarna finns insjöar av varierande storlek som bildats då landhöjningen snörpt av dessa från Östersjön.

En stor del av Grödinge socken ingår i riksintresset Grödinge (AB 14), vilket enligt beskrivningen för riksintresset är en ”Centralbygd med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet, smala uppodlade sprickdalar, präglade av mindre herrgårdar, och med stor fornlämningsrikedom i de dominerande landskapspartierna”.

Uttryck för riksintresset är ”Stenåldersboplatser från främst yngre stenåldern. Lämningar från bronsåldern. Omfattande järnålderslämningar i form av talrika varierade gravfält och flera fornborgar. Grödinge 1100-talskyrka. Flera avhysta bytomter. En rad mindre herrgårdsanläggningar, vilka huvudsakligen representerar 1700- och 1800-talen. Iselsta ålderdomligt sammanhållna klungby, handelssamhället Rosenhill och Norrga kvarnmiljö. Äldre vägsträckningar och öppna odlingsmarker” (Riksintressen för kulturmiljövården - Stockholms län (AB)).

Då landskapet varierar som det gör i det här fallet har valet fallit på att lägga en kortare miljöbeskrivning som inledning till varje område i Resultatkapitlet (se sidorna 9ff).

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 1 var att fastställa om det fanns ytterligare fornlämningar inom utredningsområdet.

Metod

Den arkeologiska utredningen etapp 1 omfattar kart- och arkivstudier samt fältinventering.

Kart- och arkivstudier

Kart- och arkivstudierna har skett i de digitala arkiven och omfattar en närmare genomgång av Fornsök samt en kontroll av eventuella tidigare utredningar eller undersökningar i området. Det historiska kartmaterialet har analyserats utifrån Lantmäteriets historiska kartmaterial på nätet som innefattar Rikets allmänna kartverk, Lantmäteristyrelsens kartarkiv och Lantmäterimyndighetens kartarkiv. Fornsök har samkörts med Skogens Pärlor, Skogsstyrelsen. Statens Historiska Museums fynddatabas har nyttjats i syfte att spåra eventuella arkeologiska lösfynd inom utredningsområdet.

Fältinventering

Fältinventering innebär att utredningsområdet besiktigas okulärt i syfte att hitta tidigare ej kända forn- och/eller kulturlämningar ovan mark och för att bedöma eventuella boplatslägen som kan bli aktuella för en arkeologisk utredning etapp 2.

De sedan tidigare kända lämningarna som var belägna inom utredningskorridoren besöktes och och har vid behov redigerats i text och yta. Redigeringarna har rapporterats till FMIS. Nyfunna lämningar, och framförallt boplatslägen, prickades in manuellt och har digitaliserats i efterhand. Anledningen till detta förfarande är att merparten av de inventerade områdena var belägna i tät skog där inmätning med GPS inte var möjlig på grund av dåliga mottagningsförhållanden för satelliter. Samtliga digitaliseringar är gjorda i SWEREF99 TM och i enlighet med Länsstyrelsens anvisningar i förfrågningsunderlaget.

Följande begrepp och terminologi har använts vid dokumentation och registrering av fornlämningar:

Fornlämning
Lämningar som uppfyller de kriterier som finns uppställda inom ramen för KML och som kommer att kräva ytterligare åtgärder om de berörs av arbetsföretaget.

Möjlig fornlämning
Berör främst inventerade boplatslägen som behöver utredas i en arkeologisk utredning etapp 2. Kan även beröra gårdslägen/torp/lägenhetsbebyggelse som inte kan tidfästas via det historiska kartmaterialet eller husförhörslängder.

Övrig kulturhistorisk lämning
Används för lämningar som inte omfattas av KML men är av kulturhistoriskt värde.

Resultat

För att underlätta läsandet har utredningen delats upp i fem delområden enligt figur 2, på sidan 5. Varje delområde utgör den sträcka där kabeln inte kan gå i befintlig ledning utan behöver grävas ned. Varje underkapitel inleds med en beskrivning av områdets kulturmiljö för att sedan lista de arkeologiska objekten inom området, deras fornlämningsstatus, eventuella skador, om det rör sig om redan kända lämningar och om lämningen är avgränsad eller inte.

Figur 3. Utsikt över Malmsjön mot stenåldersboplatsen Korsnäs, RAÄ-nr Grödinge 447:1.

Område 1, Vårsta

Utredningsområde 1 löper i ytterkanten av tätorten Vårsta, längs med Nynäsvägen, väg 225. På den södra sidan om vägen återfinns Malmsjön och på den norra ett högre liggande skogsparti som bryts av Vårstas sammanhängande radhusbebyggelse i väster samt enstaka villatomter och ett sandtag i öster. Hela utredningsområde 1 ingår i riksintresset Grödinge (AB 14).

Sydväst om utredningsområdet, på andra sidan Malmsjön, finns stenåldersboplatsen Korsnäs, RAÄ-nr Grödinge 447:1. Ett antal arkeologiska undersökningar har genomförts på platsen. De arkeologiska undersökningar som genomförts på Korsnäs visar att det på platsen finns både boplatslämningar och gravar. Boplatslämningarna består av stolphål, gropar och mörkfärgningar. Gravarna består av nedgrävningar utan synliga överbyggnader eller markeringar ovan mark. Fyndmaterialet består av artefakter av kvarts, flinta, grönsten och sandsten, men även keramik. Nordöst om utredningsområdet finns stenåldersboplatsen Malmtorp, RAÄ-nr Grödinge 536:1.

”Boplatsen upptäcktes 1948 i samband med att en såg uppfördes på platsen. Delar av 536:1 har förundersökts vid ett antal tillfällen (Pettersson & Wikell 2013). I Fornsök finns en uppgift om att det under ”1970/80-talet påträffats 10 yxor och yxfragment, 2 yxämnen, 5 slipstenar, 1 flinta, 20 kvartskärnor samt avslag av kvarts och grönsten på platsen”. Norr om väg 225 och inom det ovannämnda sandtaget finns den så kallade Sjövreten-boplatsen, RAÄ-nr Grödinge 526:1. Den ”påträffades 1969 då täktverksamheten redan hade påbörjats. Vid en provundersökning år 1971 grävdes sammanlagt 17 provgropar med rikligt fyndmaterial av framförallt kvarts men även av grönsten, porfyr, sandsten och flinta. I fem provgropar påträffades också anläggningar i form av kokgropar” (Andersson 2016). ”Vid en senare delundersökning kunde fyra bosättningsfaser urskiljas varav två mesolitiska, en neolitisk och en daterad till bronsålder” (Andersson 2016).

Häradsekonomiska kartan från tidigt 1900-tal visar att utredningsområdet låg i ett skogsområde med en större väg, längs med norra kanten av Malmsjön, ungefär som väg 225 går idag. Precis i eller i direkt anslutning till rondellen i Vårsta fanns på häradsekonomiska kartan två torp, Sanda och Sandbäck, vilka båda bör vara namngivna efter undergrunden som på platsen utgörs av sand. Torpen låg under det större godset Malmsjö.

Inom utredningsområde 1 kunde inga arkeologiska objekt identifieras, då korridoren löper längs med befintlig väg och en parallell gång- och cykelväg. Utredningskorridoren är kraftigt sluttad mot söder.

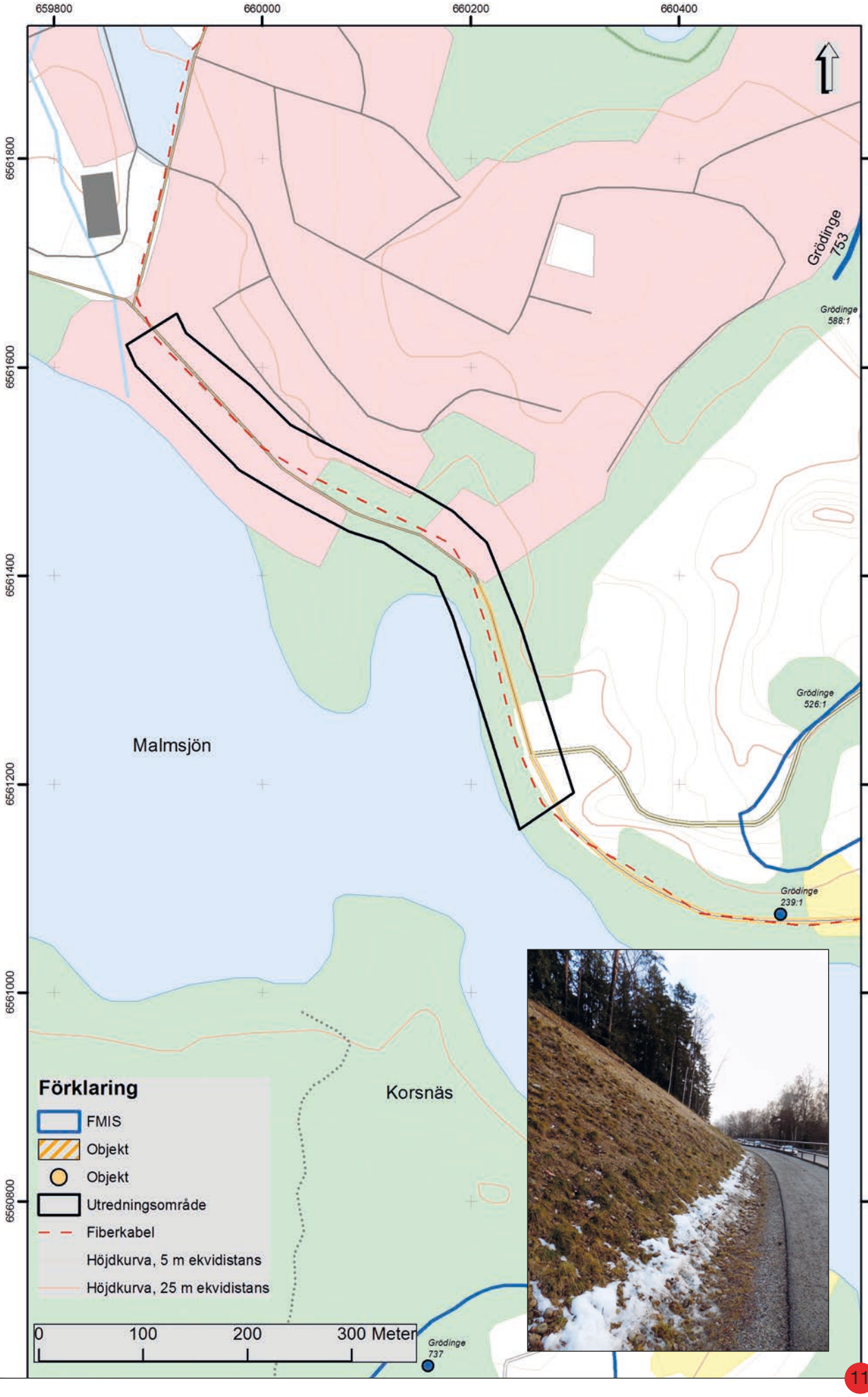

Figur 4. Karta över område 1. Skala 1: 5 000.

Figur 5 (infällt). Sluttning på den norra sidan om vägen inom utredningskorridoren.

Område 2, Iselsta – Stora Uringe

Utredningsområde 2 ingår i sin helhet i Riksintresset Grödinge (AB 14). Något norr om utredningsområdet har kommunen pekat ut en miljö som är av intresse för den kommunala kulturmiljön.

”Bebyggelsen i Åvinge och Husby består idag av ensamgårdar. Uppinge har kvar en äldre bystruktur med två gårdar. Samtliga gårdar ligger på de äldre bytomterna och omges av ett öppet kulturlandskap. Tidigare låg här tre små byar, placerade i mitten av den jordbruksmark som hörde till respektive by. Jordbruksmarkens utbredning i det här området är ganska begränsad och gårdarna ligger därför ovanligt nära inpå varandra. Gårdarna är placerade på kullar som omges av ett öppet kulturlandskap. Invid Uppinge gård finns ett större gravfält (RAÄ-nr Grödinge 171:1) som visar att området varit bebyggt sedan förhistorisk tid. Husby och Åvinge saknar kända gravfält vilket är märkligt eftersom gårdarnas namnform är förhistoriska” (www.botkyrka.se). Strax norr om område 2 ligger också den tidigare centralorten Rosenhill.

Kabeln kommer att löpa från avtagsvägen vid väg 225 invid Lövlund och över en bro som under 1700-talet gick under benämningen Iselsta gamla bro. Markerna hör till en större sammanhängde utmark som i norr hörde till Iselsta och i söder till Stora Uringe. Genom utmarken löper idag en grusväg som övergår i en stig som leder söderut mot en grusväg invid en grustäkt och vidare till gården Stora Uringe. En karta från år 1717 över Stora Uhringe visar att stigen och grusvägarna, där kabeln ska grävas ned mellan hembygdsgården och Stora Uringe fanns under tidigt 1700-tal. Utmarken har använts för kolning. Ett antal lämningar är kända från denna verksamhet i området, främst i den del av utmarken som hörde till Iselsta och i anslutning till två utforslingsvägar som finns på kartan från år 1717.

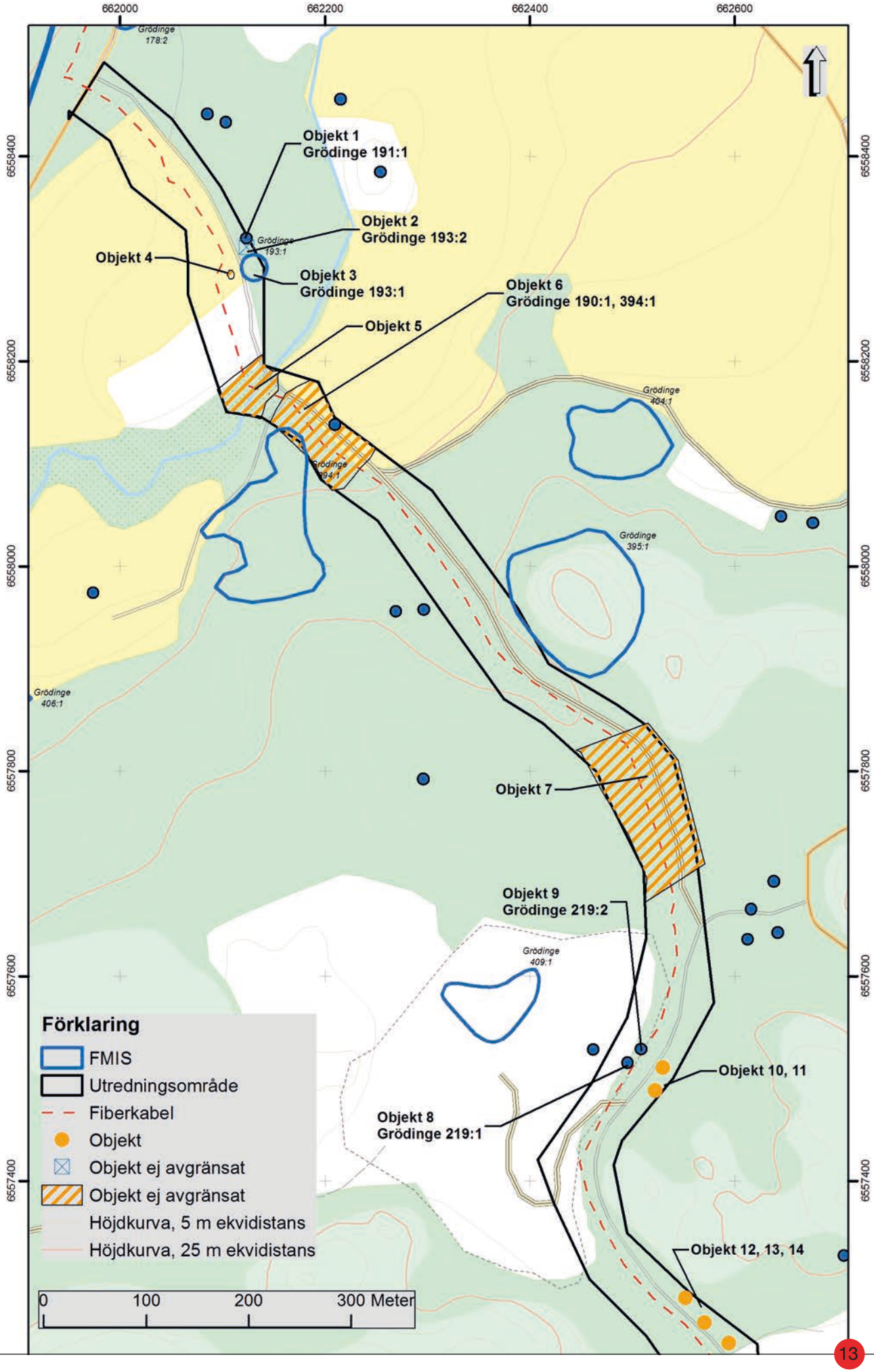

Figur 6. Karta över den norra delen av område 2 med de arkeologiska objekten 1–14 markerade Skala 1:5 000.

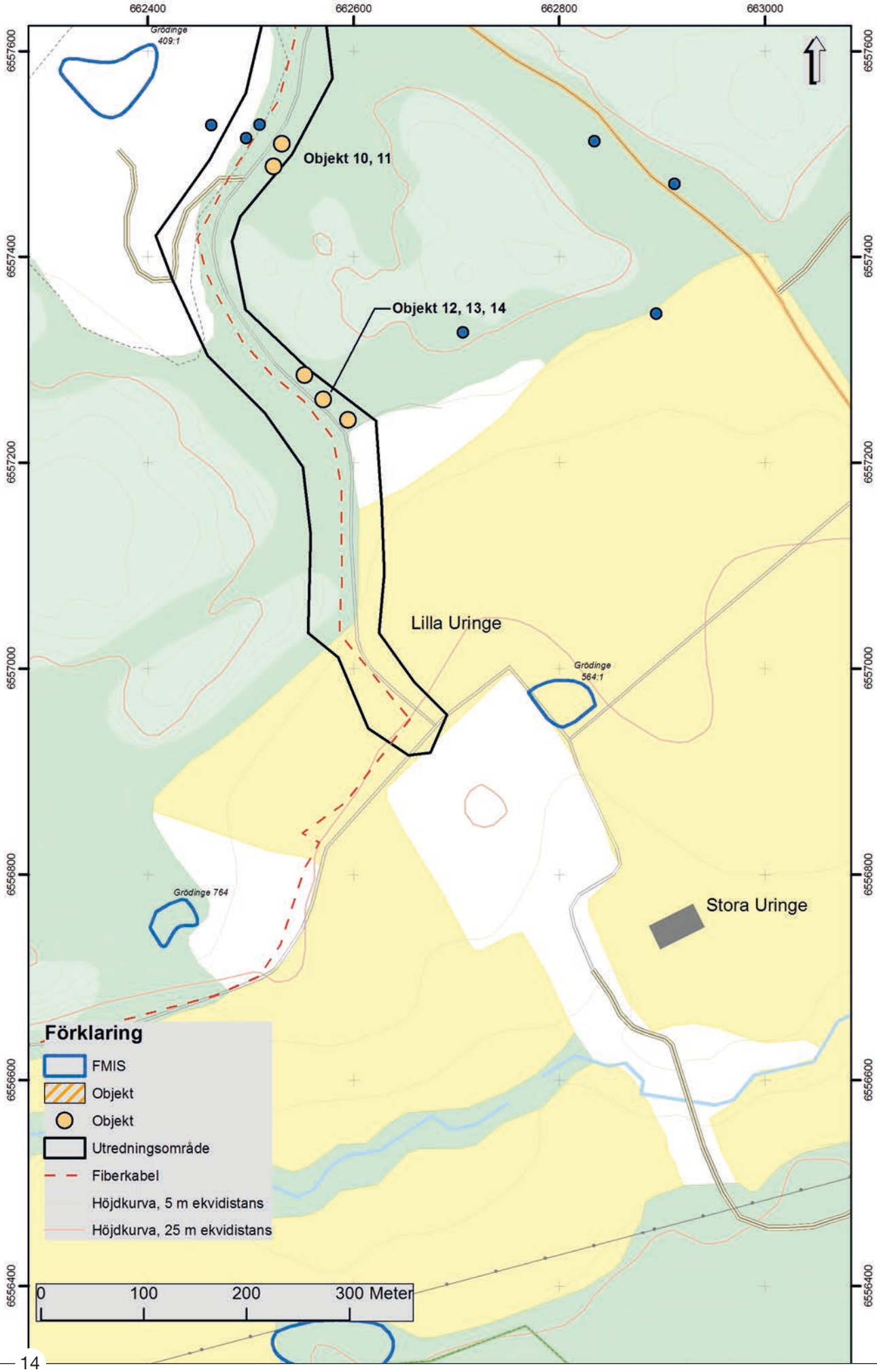

Figur 7. Karta över den södra delen av område 2 med de arkeologiska objekten 10–14 markerade Skala 1:5 000.

Figur 8. Runstenen, RAÄ-nr Grödinge 191:1, som idag står vid bygdegården men tidigare varit placerad vid gravfältet Iselsta Brink, RAÄ-nr Grödinge 394:1.

OBJEKT 1. RUNSTEN. RAÄ-NR GRÖDINGE 191:1

Runstenen är cirka 1,55 meter hög, 1,48 meter bred nedtill och cirka 1 meter bred upptill. Texten lyder: Amoda och Moda lät lägga denna sten efter Sigrev, sin make och Sigstens och Holmstens bror.

Stenen står inte på sin ursprungliga plats utan har, enligt inventeringsboken, flyttats från Iselsta Brink, vilket är det folkliga namnet på gravfältet RAÄ-nr Grödinge 394:1 (objekt 6). Stenen har, som texten uttrycker, legat ned och möjligen har den rests i samband med flytten till bygdegården.

Status: fornlämning

Skador: inga

Avgränsning: —

OBJEKT 2. STENSÄTTNING. RAÄ-NR GRÖDINGE 193:2

Stensättningen är 12 meter i diameter och cirka 0,3 meter hög. Övertorvad.

Status: fornlämning

Skador: inga

Avgränsning: oklar avgränsning

OBJEKT 3. STENSÄTTNING. RAÄ-NR GRÖDINGE 193:1

Högliknande stensättning, 23 meter i diameter och 1,2 meter hög. Kantkedja av 0,1–0,3 meter stora stenar. Övertorvad.

Status: fornlämning

Skador: stensättningen är skadad av ett flertal gropar där en utgöras av en källargrop. Stensättningen förefaller också var skadad i kanten av den grusväg som passerar i sydväst och löper vidare mot Iselsta bro.

Avgränsning: klart avgränsad

OBJEKT 4. STENBEMÄNGD YTA

Yta om 5x10 meter, belägen direkt väster om vägen och objekt 2 och 3. Ytan återfinns på ett svagt höjdparti. Det går inte att utesluta att det skulle kunna röra sig om resterna efter en grav då området är markberett och nedschaktat för en grusväg med objekt 2 och 3 på den ena sidan och den stenbemängda ytan 4 på den andra vilket förändrat topografin i området. Sten som hör till ytan verkar gå in under grusvägen.

Status: möjlig fornlämning

Skador: inga

Avgränsning: ej avgränsad

OBJEKT 5. BRO/VADLÄGE

Läget för dagens bro är det samma som för den bro som i det äldre historiska kartmaterialet går under benämningen Iselsta gamla bro. Här kan ha funnits ett äldre vad, och möjligen kan runstenen (objekt 1) haft en ursprunglig placering i området. Stenlagda broläggningar på var sida om ett äldre vad är kända från andra håll i Mälardalen.

Status: möjlig fornlämning

Skador: inga

Avgränsning: ej avgränsad

OBJEKT 6. GRAVFÄLT, RAÄ-NR GRÖDINGE 394:1
OCH DOMARRING, RAÄ-NR GRÖDINGE 190:1

Gravfältet består av 55 fornlämningar i form av 2 högar och cirka 35 runda stensättningar samt 18 resta stenar. I den norra delen och inom utredningskorridoren finns hålvägar som löper parallellt med den nuvarande vägen och över gravfältet. De tre hålvägar som kunde identifieras är både breda och djupa. Om de går över eller förbi gravar och vilken tid de härstammar från går inte att avgöra utifrån en okulär besiktning. Området söder om vägen och inom utredningskorridoren var så pass förändrat och skadat att det inte gick att avgöra okulärt om gravar skulle kunna komma att beröras av kabelnedläggningen.

Figur 9. Iselsta bro som den ser ut idag. Platsen är densamma som för Iselsta gamla bro och för ett möjligt vadställe i äldre tid.

Domarringen är belägen på en udde i omgivande åkermark norr om vägen och består idag av ett fåtal stenar, vilket gör domarringen svår att upptäcka. Vid förstagångsinventeringen var inventeraren osäker på om det rörde sig om en domarring eller en skeppssättning, då uppsättningen stenar inte var komplett. Domarringen grävdes på 1970-talet och då hittades ben och keramik. Hur omfattande dessa utgrävningar var är osäkert.

Gravfältet och domarringen har förmodligen utgjort ett och samma gravfält, men har idag brutits i och med att den i det historiska kartmaterialet kända stigen breddats för att ge plats för biltrafik igenom gravfältet. Det kan finnas ytterligare gravar under nuvarande bilväg.

Status: fornlämning

Skador: både domarringen och gravfältet uppvisar betydande skador. Vad gäller domarringen saknas ett antal stenar i ringen. På gravfältet har tidigare en dansbana legat, vilken kan ha givit upphov till hålvägarna i området. Här har också odlats och en grustäkt har medfört omfattande skador på gravfältet enligt Fornsök. Från åren 1983–84 finns en polisanmälan om skadegörelse i samband med nedläggandet av en vattenledning. Gravar ska ha grävts igenom och resta stenar välts omkull.

Avgränsning: ej avgränsat

OBJEKT 7. BOPLATSLÄGE, STENÅLDER

Läget utgörs av en 150 x 60 meter stor stenfri yta, på en höjd av 74–75 meter över havet. Ytan ärplan och belägen mellan två högre partier i norr och söder, vilket skapar ett skyddat läge mellan höjderna. Undergrunden utgörs av ett stråk av postglacial sand mellan höjderna.

Status: möjlig fornlämning

Skador: inga

Avgränsning: ej avgränsad

OBJEKT 8. KOLBOTTEN. RAÄ-NR GRÖDINGE 219:1.

Kunde ej återfinnas, möjligen belägen under en uppställningsplats för container.

Status: —

Skador: —

Avgränsning: —

OBJEKT 9. KOLBOTTEN. RAÄ-NR GRÖDINGE 219:2

Kunde ej återfinnas, möjligen belägen under en uppställningsplats för container.

Status: —

Skador: —

Avgränsning: —

OBJEKT 10. KOLMILA

Resmila, 13 meter i diameter och 0,4 meter hög. Kantränna 0,8 meter bred och 0,35 meter djup med två bryggor, cirka 3 meter breda.

Status: övrig kulturhistorisk lämning

Skador: inga

Avgränsning: avgränsad

OBJEKT 11. KOLMILA

Resmila, 15 meter i diameter och 0,4–0,5 meter hög. Kantränna 0,8 meter bred och 0,3 meter djup med två bryggor, cirka 3 meter breda.

Status: övrig kulturhistorisk lämning

Skador: inga

Avgränsning: avgränsad

OBJEKT 12. KOLMILA

Resmila, 9 meter i diameter och 0,3 meter hög. Kantränna 1 meter bred och 0,4 meter djup med fyra bryggor, cirka 2 meter breda.

Status: övrig kulturhistorisk lämning

Skador: inga

Avgränsning: avgränsad

OBJEKT 13. KOLMILA

Resmila, 12 meter i diameter och 0,3–0,4 meter hög. Kantränna 0,8 meter bred och 0,5 meter djup.

Status: övrig kulturhistorisk lämning

Skador: inga

Avgränsning: avgränsad

OBJEKT 14. KOLNINGSGROPAR

Inom ett begränsat område, intill den befintliga grusvägen, finns fyra stycken kolningsgropar med uppkastad vall. 3–5 meter i diameter och cirka 0,5 meter djupa med vallar 0,3 meter höga.

Status: övrig kulturhistorisk lämning

Skador: inga

Avgränsning: avgränsad

Område 3, Fullbro malm

Denna del utgörs av ett skogsklätt område beväxt med i huvudsak barrträd på en undergrund av postglacial sand med uppstickande hällar och höjdpartier. I området finns ett antal mossar vilket gör området bitvis sankt och blött. Kabeln kommer här att grävs ner i anslutning till en grusväg som löper från väg 225 ner till en båt- och bryggplats i Mörkarfjärden.

Utmarken har tidigare hört till den idag försvunna bebyggelseenheten Mora. Namnet Mora återfinns i dagens Moraviken och på intilliggande åkergärden.

OBJEKT 15. BOPLATSLÄGE, STENÅLDER

Boplatsläge, 450 x 60 meter på södervända, stenfria platåer med postglacial sand som undergrund och på sina håll uppskjutande höjdpartier i norr. Höjderna i området uppgår till 74–75 meter över havet.

Status: möjlig fornlämning

Skador: inga

Avgränsning: ej avgränsad

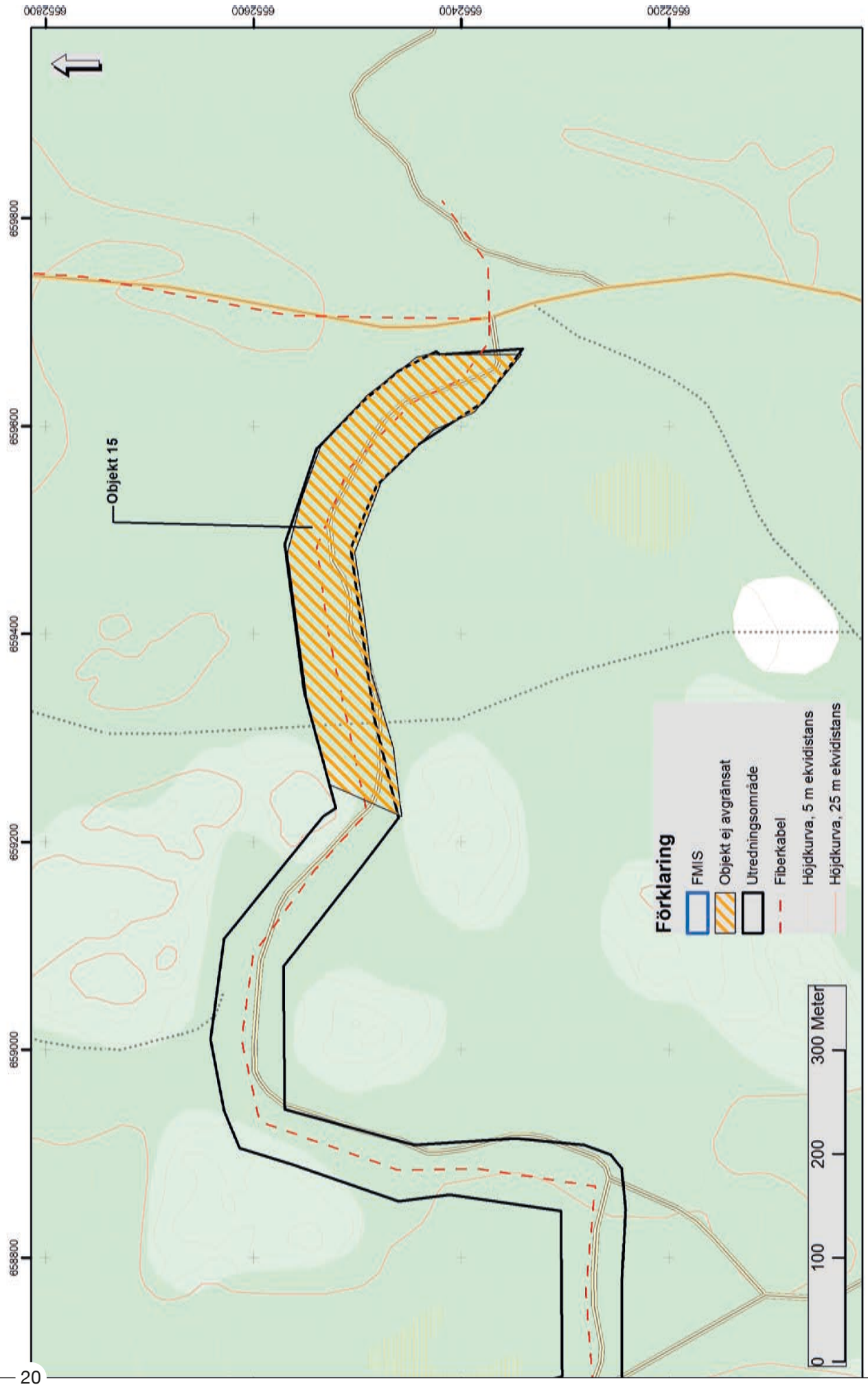

Figur 10. Karta över den östra delen av område 3 med det arkeologiska objektet 15. Skala 1:5 000.

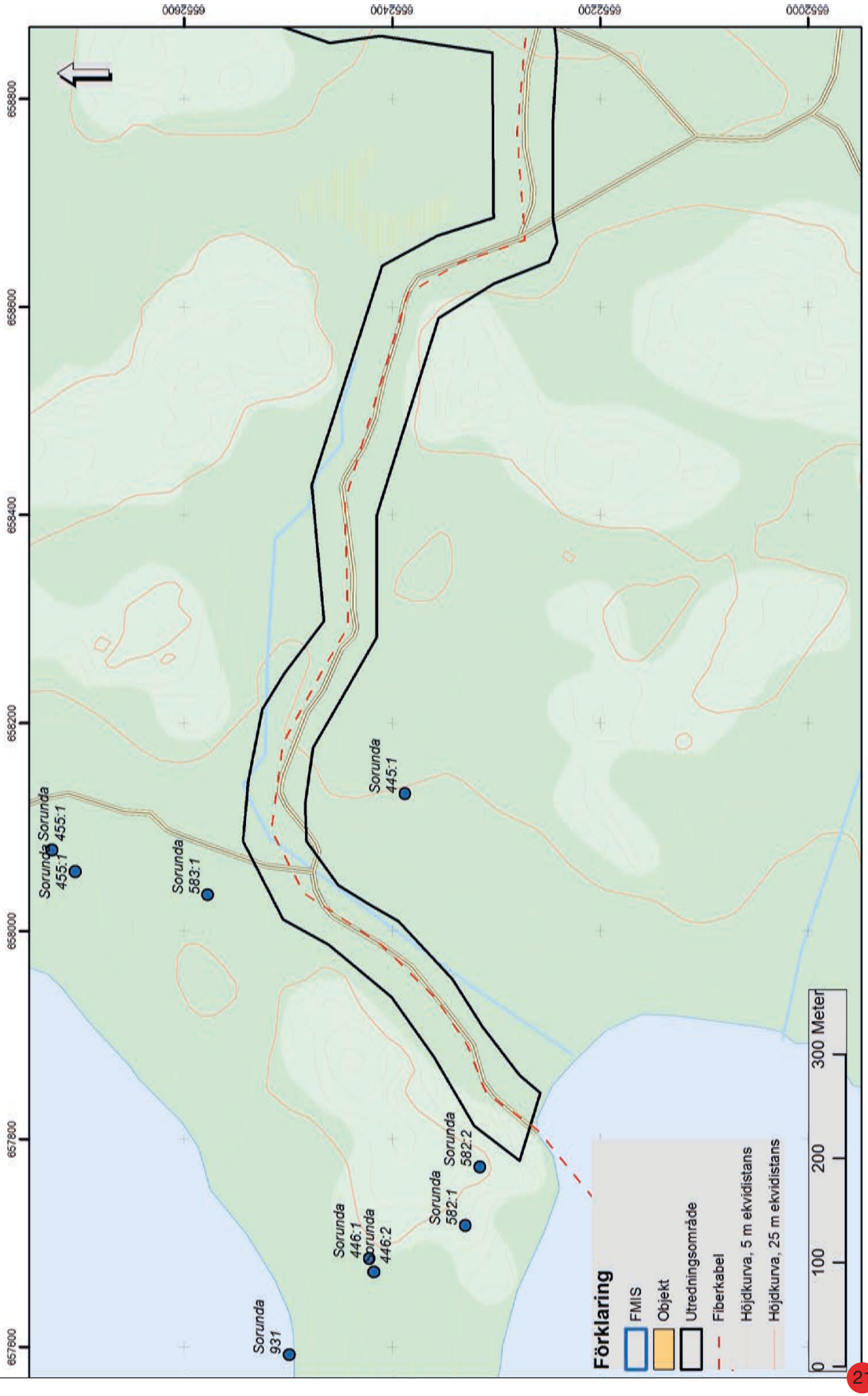

Figur 11. Karta över den västra delen av område 3. Skala 1:5 000.

Område 4, Näslandet

Utredningsområdet är beläget i skogsmark, delvis med berg i dagen och större sankmarker. I den västra delen går en väg i östvästlig riktning mellan sankmarkerna. Kabeln är tänkt att grävas ner längs med denna väg som är anlagd i modern tid.

OBJEKT 16. KOLMILA

Resmila, 11 meter i diameter och 0,4 meter hög. Kantränna 1 meter bred och 0,3–5 meter djup.

Status: övrig kulturhistorisk lämning

Skador: inga

Avgränsning: avgränsad

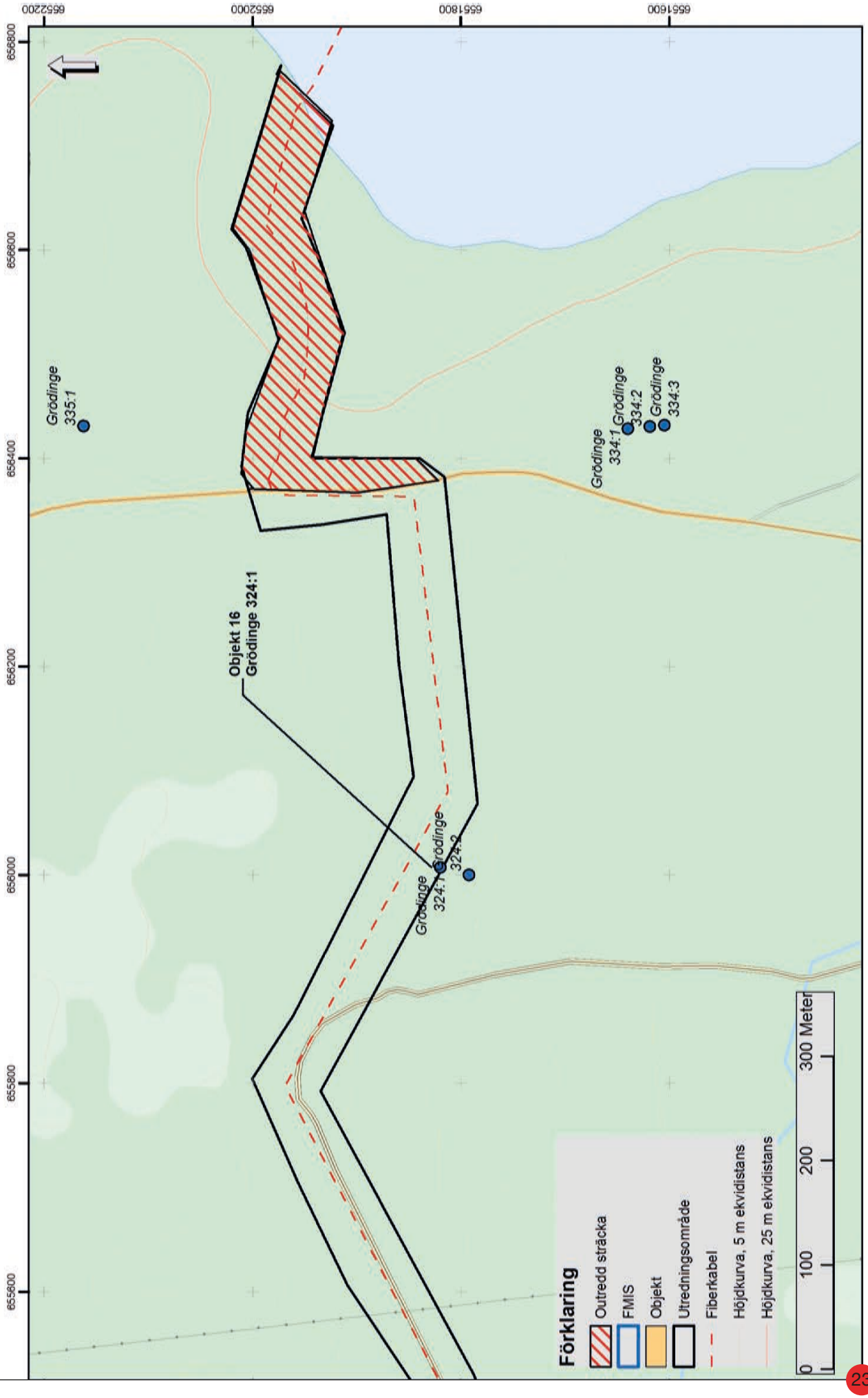

Figur 12. Karta över den östra delen av område 4 med det arkeologiska objektet 16. Skala 1:5 000.

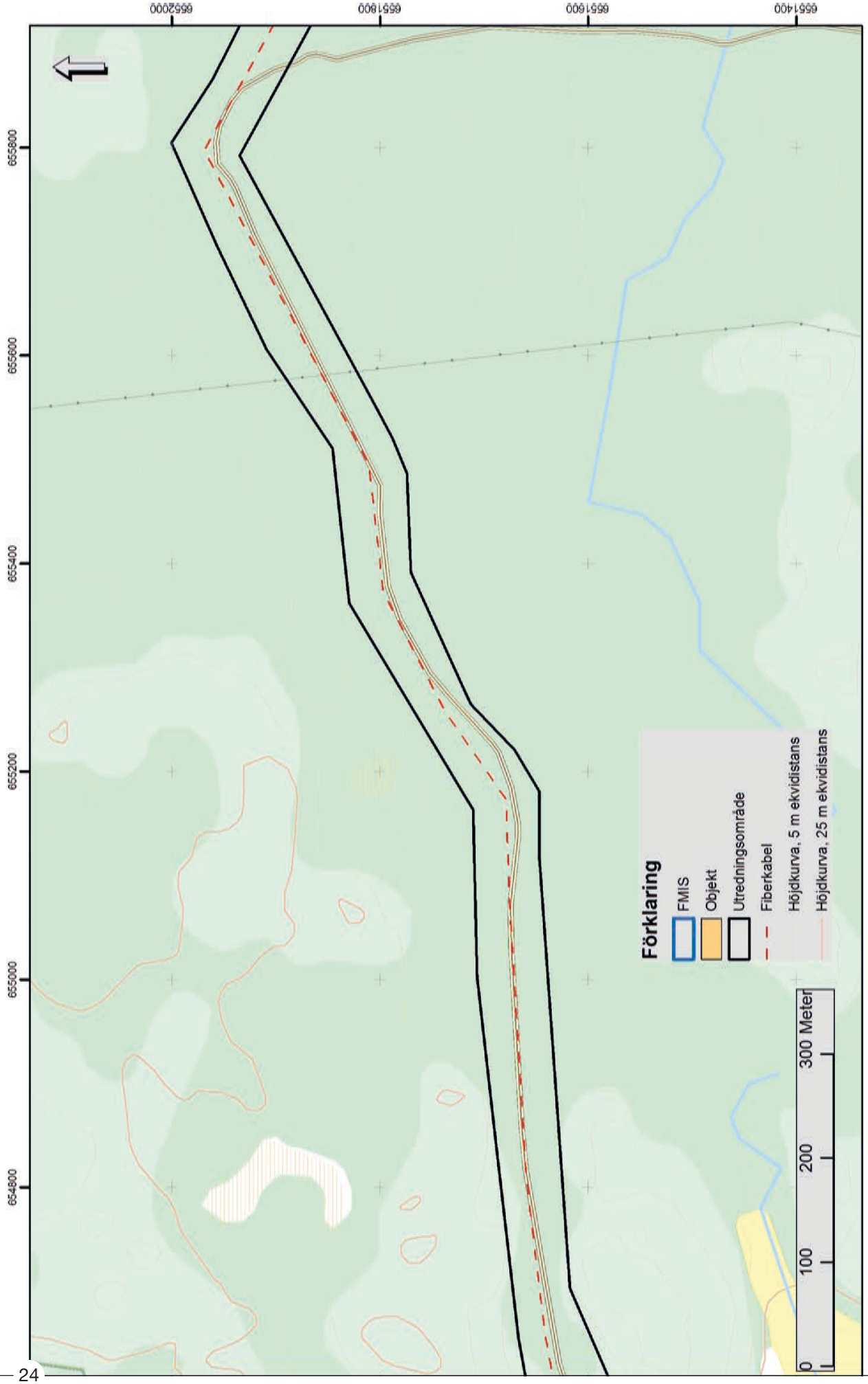

Figur 13. Karta över den mellersta delen av område 4. Skala 1:5 000.

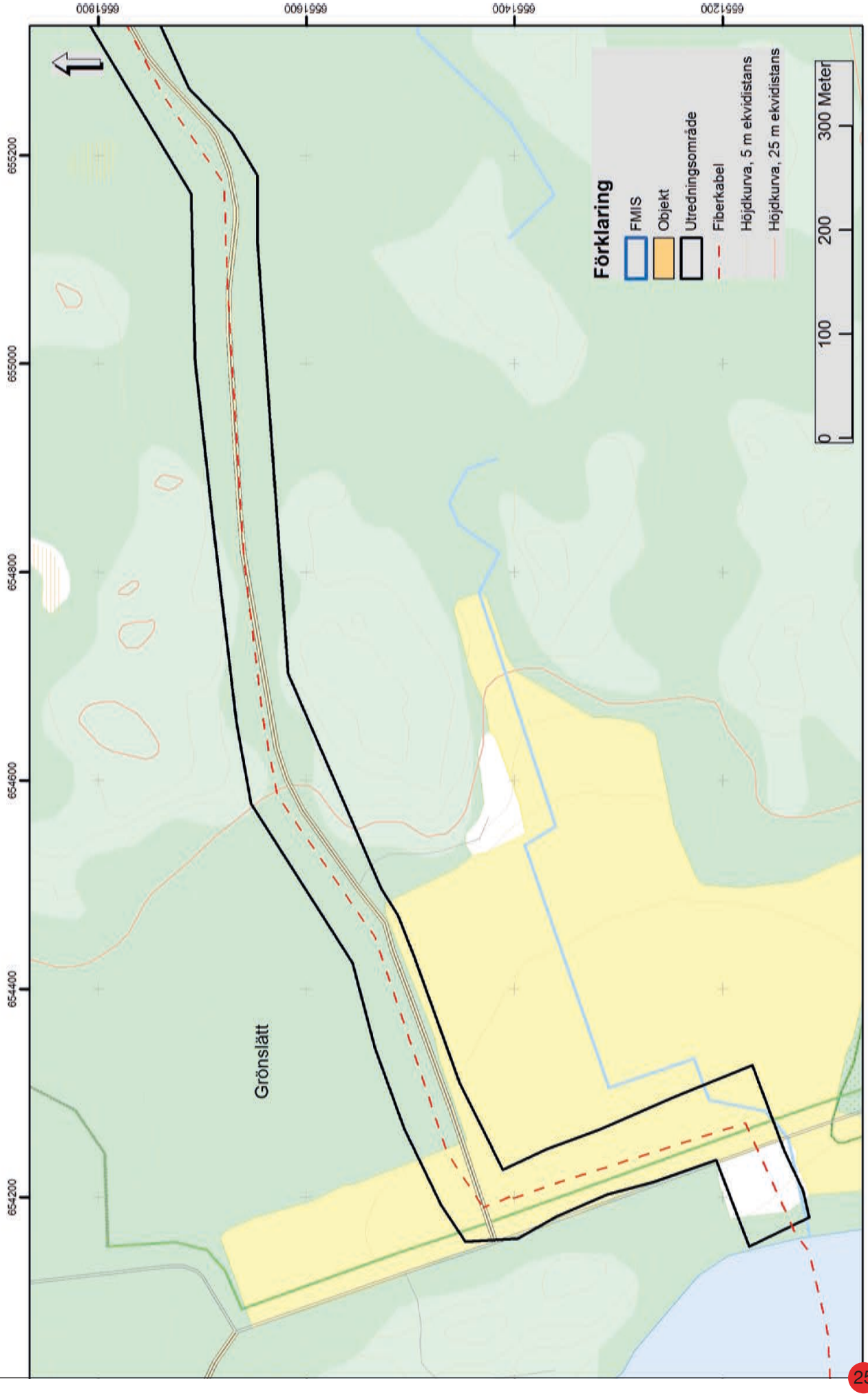

Figur 14. Karta över den västra delen av område 4. Skala 1:5 000.

Område 5

Den östra delen av utredningsområdet ligger i ett lägre liggande, sankt parti som närmast kan beskrivas som en strandäng. Idag finns ett torn för fågelskådning i närheten. Längre västerut finns ett höjdparti i åkermark, över vilken kabeln kommer dras. Höjdpartiet ligger cirka 300 meter söder om gravfältet Ytterjärna 160:1.

OBJEKT 17. BOPLATSLÄGE

Boplatsläge cirka 120x60 meter på östvänd udde mot lägre liggande strandäng.

Status: möjlig fornlämning

Skador: inga

Avgränsning: ej avgränsad

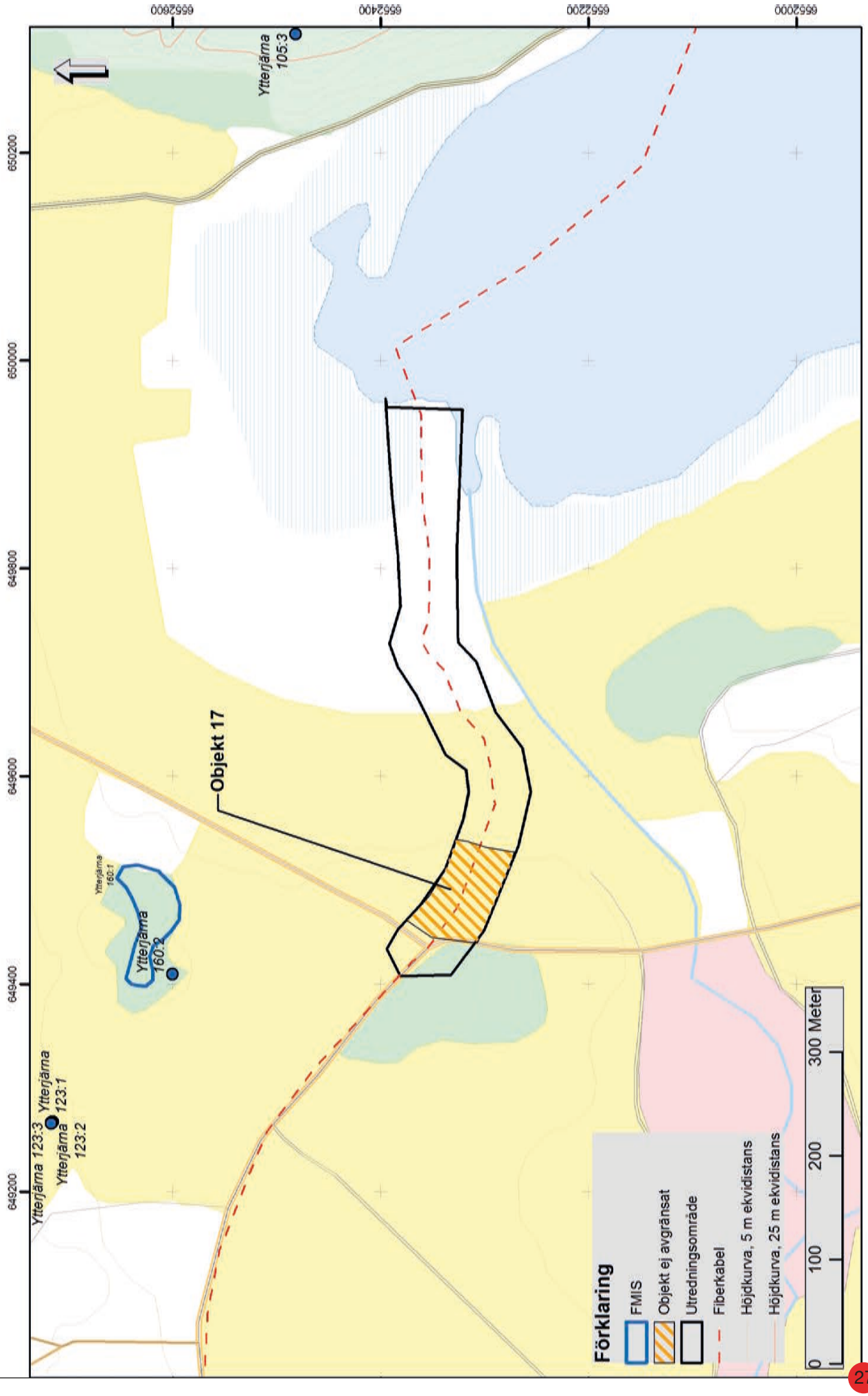

Figur 15. Karta över område 5 med det arkeologiska objektet 17. Skala 1:5 000.

Referenser

Tryckta källor

Andersson, K. 2016. *Stenåldersboplatser och ett grönstensbrott vid Slättmalm*. Arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inför planarbete inom Slättmalm, Malmbro gård 1:4, Vårsta 1:14 och 1:20, Grödinge socken, mot kommun, Stockholms län. Arkeologistik rapport 2016:2.

Pettersson, M. & Wikell, R. 2013. *Malmtorp*. Arkeologisk utredning etapp II och förundersökning i avgränsande syfte. Södermanland, Grödinge socken, Huddinge kommun, Vårsta 1:666 & 1:667. RAÄ 536:1 och 420:1. Arkeologhuset 2013:2.

Riksintressen för kulturmiljövården – Stockholms län (AB). Riksantikvarieämbetet.

Kartor och arkivmaterial

Ekonomiska kartan, 1979, Fituna, Rikets allmänna kartverk, akt J133-10i0c81.

Häradsekonomiska kartan, Grödinge, 1901-06. Rikets allmänna kartverk, akt J112-67-3.

Häradsekonomiska kartan, Ricksten, 1901-06, Rikets allmänna kartverk, akt J112-67-4.

Häradsekonomiska karta, - ,Fituna, Rikets allmänna kartverk, akt J112-67-8.

1867, Laga Skifte Uppinge by, Lantmäterimyndighetens arkiv, akt 01-grö-120.

1854, Laga skifte, Iselsta 1, Lantmäterimyndighetens arkiv, akt A34-20:4.

1844, Laga skifte, Uringe 1-2, Lantmäteristyrelsens arkiv, akt A34-43:3.

1740, Arealavmätning, delning, utredning, Iselsta 1, Lantmäterimyndighetens arkiv, akt 01-grö-16.

1717, Örtugadelning av med Uringe samfälld skogsmark, Iselsta nr 1, Lantmäteristyrelsens arkiv A34-20:1.

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Stockholm
Kommun	Botkyrka och Södertälje
Landskap	Södermanland
Socken	Grödinge, Sorunda, Överjärna

Typ av undersökning
Arkeologisk utredning etapp 1

Länsstyrelsens beslutsdatum
2017-12-07

Länsstyrelsens diarienummer
431-44749-2017

Arkeologgruppens projektnummer
Ag2017_79

Projektledning	Annica Ramström
Personal	Karin Sundberg

Undersökningstid	december 2017 – januari 2018
Inmätningsteknik	manuell inprickning, digitaliserat
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM